

ETELÄ-SAVO ja Sotemaakuntaudistus

Arvio sotemaakuntaudistuksen Etelä-Savoa koskevien kahden maakuntajako -vaihtoehdon vaikutuksista toiminnallisuuteen, talouteen, alueen suunnitteluun ja vetovoimaan

Kuvaus maakunnan elinkeinoelämän, kuntien ja aluehallinnon yhteistoiminnasta sektoreittain ja arvio aluevaihtoehtojen vaikutuksista elinvoimaan

Tämä vaikutusarvio suosittaa, että Valtioneuvosto päättää jatkaa kansallisten uudistushankkeiden valmistelua sotemaakuntaudistus-aineiston taustamuistiossa kuvatun vaihtoehdon 2 pohjalta. Etelä-Savon maakunta koostuisi siis jatkossakin Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutukunnista. Tämä päätös mahdollistaisi maakunnan kaikkia seutukuntia ja samalla koko Suomea hyödyttävän aktiivisen kehittämistyön jatkamisen.

Etelä-Savon maakuntaliiton toimeksiannosta

Vaakataso oy

vastuukonsultti Timo Louna

Vaikutusarvion laatimisen taustaa

Valtioneuvoston sotemaakunta-uudistushankkeessa on esitetty Etelä-Savon kolmeen seutukuntaan perustuvan maakuntarajauksen rinnalle vaihtoehto, jossa Savonlinnan seutukunta siirrettäisiin osaksi Pohjois-Savon maakuntaa. Kyse olisi suurimmasta Etelä-Savoa koskevasta aluehallinnon rajojen muutoksesta sitten vuonna 1831 tapahtuneen Mikkelin läänin perustamisen. Ottaen huomioon nykyisten organisaatioiden laajasti verkottuneen toimintamallin, kyse olisi sekä absoluuttisesti että suhteellisesti dramaattisen suuresta muutoksesta, jonka kaikki vaikutukset on syytä huolellisesti arvioida ennen päätöksentekoa.

Lakiesitysluonnoksien tausta-aineistoissa ei ole läheskään riittävästi arvioitu mahdollisen maakuntajakomuutoksen kaikkia vaikutuksia. Tämän asiakirjan tarkoituksena on täydentää muita vaikutusarvioita. Valtioneuvoston tuottaman aineiston lisäksi Etelä-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista on laadittu erillinen selvitys.

Vaikutusarvio perustuu Etelä-Savon maakuntaliiton Vaakataso Oy:ltä tilaamaan ulkoiseen arvioon maakuntajaon mahdollisen muutoksen vaikutuksista Etelä-Savon maakunnan toimintaedellytyksiin. Tarkastelussa ovat olleet Etelä-Savon maakunnan erityispiirteet, elinkeinoelämän maakunnalliset organisaatiot, kuntien yhteistoiminta, valtion ja kirkkojen aluehallinto, järjestötoiminta, ylimaakunnallinen yhteistyö sekä Etelä-Savon maakuntaliiton rooli ja tehtävät kuntien edustajana. Etelä-Savon kokonaistilanteeseen pohjautuen ja eri sektorien näkökulmasta on esitetty arvioita kahden eri maakuntarajaus-vaihtoehdon tärkeimmistä vaikutuksista maakunnan toimintaan, talouteen, yhteiseen aluekehityssuunnitteluun ja vetovoimaan.

Tämä asiakirja on taustamateriaalia sekä Etelä-Savon maakuntaliiton että sen jäsenkuntien lausussa valtioneuvoston sote-uudistukseen liittyvistä esitysluonnoksista. Sisältö perustuu eri organisaatioiden julkistamiin tietoihin sekä täydentäviin haastatteluihin. Aineiston perusteella on arvioitu eri toimintojen ja yhteistyörakenteiden todennäköisiä skenaarioita koskien kumpaakin esitettyä maakuntajako -vaihtoehtoa.

Johdanto

Sotemaakuntauudistus

Marinin hallituksen suunnittelemaa Sotemaakunta-uudistusta koskevassa lakiesityksessä maa jaettaisiin 22 alueeseen, joista Etelä-Savo olisi yksi.

Etelä-Savon maakunnan rajoiksi on esitetty kaksi vaihtoehtoa:

1. Etelä-Savon maakunta muodostuisi Mikkelin ja Pieksämäen seutukunnista Savonlinnan seutukunnan siirtyessä osaksi Pohjois-Savoa.
2. Etelä-Savon maakunta muodostuisi Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutukunnista.

Uudistuksen jälkeen olisi yksi maakuntajako, joka toimisi sote-maakuntien lisäksi myös maakunnan liittojen toimialueena ja valtion aluehallinnon aluejakojen pohjana (pl Uusimaa).

Lausuntokierrokselle lähtevässä hallituksen esitysluonnoksen pohjana on, että Itä-Savon sairaanhoitopiirin kunnat siirtyisivät osaksi Pohjois-Savon maakuntaa. Hallituksen esitysluonnos sisältää asiaa käsittelevän vaikutusarvioinnin taustamuistion. Muistiossa vaihtoehtoja on tarkasteltu lähinnä Itä-Savon sairaanhoitopiirin näkökulmasta. Arvio vaihtoehto 1:n vaikutuksista Etelä-Savon elinvoimaan ja palveluihin puuttuu. Kokonaisarvion tekeminen on välttämätöntä ennen kuin mahdollisista muutoksista päätetään. Aluejaon muutos koskisi myös maakunnan liittoja, ELY-keskuksia, käräjäoikeuksien tuomiopiirejä ja eduskuntavaalien vaalipiirejä. Maakuntajakoa koskevasta edellä mainitusta Savon kuntien suuntautumisesta kysytään lausuntokierroksella ja asiasta päätetään lausuntokierroksen jälkeen.

Vaihtoehtojen vaikutukset Etelä-Savon tulevaisuuteen

Tässä asiakirjassa on kuvattu Etelä-Savon maakuntaa, aluehallintoa ja yhteistyörakenteita sekä vertailtu samalla esitettyjä kahta vaihtoehtoa Etelä-Savon maakunnan rajoiksi. Kokonaisuuden hahmottamiseksi on kuvattu nykyistä aluehallintoa sekä arvioitu niiden mahdollisten toimialuemuutoksien vaikutuksia toiminnallisuuteen, talouteen ja vetovoimaan.

Vaihtoehtojen vaikutuksia on arvioitu sektoreittain muun muassa seuraavien kysymysten pohjalta:

Mitä hyötyä on yhtenäisestä Etelä-Savosta, hyödyt nyt, mahdollisuudet saavuttaa uusia hyötyjä?

Mitkä rakenteet ovat tällä hetkellä hajanaisia?

Mitä seuraisi, jos Savonlinnan seutukunta siirtyisi Pohjois-Savoon?

Mitkä rakenteet hajoaisivat ja mitkä toiminnot todennäköisesti menetettäisiin maakunnasta 10 vuoden kuluessa?

Vaikutus elinkeinoelämälle, vakituksille asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille?

Arvio vaikutuksesta aluetalouteen ja aluekehitykseen (maakunnan ja ELY-keskuksen voimavarat, kansallinen rahoitus, EU-rahoitus ja kansainvälinen yhteistyö, koulutus- ja tutkimusorganisaatiot sekä infra-investointisuunnitelmat)

Sisällysluettelo

Johdanto

A Maakuntajako-vaihtoehtojen vaikutusarvioinnin tiivistelmä

B Sektoritarkastelun tiivistelmä

Vaihtoehdon 1 ja 2 vaikutuksia

1 Etelä-Savo maakuntana

2 Maakunnallinen elinkeinoelämä

3 Eduskuntavaalien vaalipiirijako ja puolueiden yhdistyksiä

4 Kuntaorganisaatioiden yhteistoiminta

5 Valtion aluehallinto Etelä-Savossa

6 Osallisuusohjelma ja maakunnallisia järjestöjä

7 Kirkollinen toiminta

8 Ylimaakunnallinen yhteistyö

9 Etelä-Savon maakuntaliitto kuntien edustajana

10 Johtopäätöksiä

Sotemaakuntauudistuksen vaihtoehdon 1 ja vaihtoehdon 2 vaikutuksista sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen on erillinen tarkempi selvitys.

A MAAKUNTAJAKO-VAIHTOEHTOJEN VAIKUTUSARVIOINNIN TIIVISTELMÄ

Luonnos hallituksen esitykseksi sote-maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi sisältää kaksi vaihtoehtoa uudistuksen toteuttamiseksi Etelä-Savossa:

Vaihtoehto 1/Etelä-Savo

Etelä-Savon maakunta, joka muodostuisi Mikkelin ja Pieksämäen seutukunnista Savonlinnan seutukunnan siirtyessä osaksi Pohjois-Savoa.

Vaihtoehto 1:n mukainen Etelä-Savon maakunnan hajoaminen vähentäisi Saimaan alueen elin- ja vetovoimaa aiheuttamalla ongelmia keskeisille yrityksille, järjestöille, kuntaorganisaatioille ja valtion aluehallinnon yksiköille.

Toiminnallisuus. Suuri määrä hyvin toimivia alueellisia toimintoja purkautuisi, kutistuisi tai siirtyisi alueen ulkopuolelle.

Taloudellisuus. Organisaatioiden hajoaminen nostaisi kustannuksia. Aluetalous supistuisi suoraan ja välillisesti. Maakunnan aluetaloudellinen tasapaino heikkenisi. Kuntien toimintojen tehokkaan organisoinnin vaihtoehdot supistuisivat.

Alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus hajoaisi. Suuri osa yhteisesti suunniteltua aluekehittämistä joutuisi uudelleen arvioitavaksi.

Vaihtoehto 2/Etelä-Savo

Etelä-Savon maakunta, jossa ovat Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutukunnat

Vaihtoehto 2:n mukainen Etelä-Savon nykyinen maakunta on toiminnallisesti ja taloudellisesti paras vaihtoehto järjestää alueen väestölle seutukuntaa laajemmat palvelut.

Toiminnallisuus. Yhteiset strategiset vahvuudet ja riittävä koko mahdollistavat hyvin toimivan elinvoiman kehittämisen ja rationaalisen palvelutuotannon.

Taloudellisuus. Yhteisillä resursseilla Etelä-Savon vahvuuksia voidaan tehokkaasti jalostaa kansallisesti merkittäviksi ja samalla huolehtia maakunnan aluetalouden tasapainosta. Julkisten palveluiden järjestäminen perustuisi kompaktiin alueeseen, joka mahdollistaa edullisen palvelutuotannon palvelutarve ja etäisyydet huomioiden.

Alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukainen kokonaisuus säilyisi. Maakunnan strategian onnistunut toteuttaminen jatkuisi. Mikkelin ja Savonlinnan sairaaloiden keskinäinen yhteistoiminta ja työnjako muiden sairaaloiden kanssa voidaan sopia nykyisillä maakuntarajoilla.

B SEKTORITARKASTELUN TIIVISTELMÄ

Vaihtoehdon 1 vaikutuksia:

- 1. ETELÄ-SAVO MAAKUNTANA** Maakuntajako ei olisi enää nykyisen maakuntajakolain mukainen, sillä Etelä-Savo nykyisillä rajoilla muodostaa toiminnallisen ja taloudellisen kokonaisuuden. Etelä-Savon maakunta hajoaisi.
- 2. MAAKUNNALLINEN ELINKEINOELÄMÄ** Talousalueen sisälle piirretty hallinnollinen raja vaikeuttaisi maakunnallisten yritysten ja yritysten toimintaa edistävien järjestöjen toimintaa.
- 3. KANSALLINEN ASEMA** Etelä-Savon kolmen seutukunnan asema kansallisessa päätöksenteossa ja Savonlinnan asema myös maakunnallisessa vaikuttamisessa heikkenisivät.
- 4. KUNTAORGANISAATIOIDEN YHTEISTOIMINTA** Kuntapalveluiden parantaminen ja rationalisointi vaikeutuisi maakunnassa, jos Etelä-Savoon toiminnallisesti kuuluva Savonlinnan seutukunta siirrettäisiin osaksi Pohjois-Savoa, jonne ei ole luontaista yhteyttä. Maakunnan tulevaisuudelle elintärkeiden koulutusorganisaatioiden verkoston toiminta hankaloituisi ja Savonlinnan asema samalla heikkenisi.
- 5. VALTION ALUEHALLINTO** Etelä-Savon nykyiset hyvät valtion aluehallinnon palvelut vaarantuisivat ja maakunta ei olisi potentiaalinen alueellistamisen kohdealue. Suuri määrä julkisen hallinnon työpaikkoja siirtyisi Etelä-Savon ulkopuolelle.
- 6. KANSALAI SYHTEISKUNTA** Luontaisen vuorovaikutusalueen sisälle piirretty hallinnollinen raja vaikeuttaisi maakunnan kattavien kansalaisjärjestöjen toimintaa ja sitä kautta alueen ihmisten elämää.
- 7. KIRKOLLINEN TOIMINTA** Mikkelin hiippakunnan 1.1.2020 voimaan astunut Etelä-Savon ja Itä-Savon rovastikuntien yhdistäminen jouduttaisiin purkamaan.
- 8. YLIMAAKUNNALLINEN YHTEISTYÖ** Etelä-Savo joutuisi arvioimaan uudestaan ylismaakunnallisia yhteistyöratkaisuja.
- 9. ALUEKEHITYS** Pienenevän maakunnan painoarvo heikkenisi. Etelä-Savon maakuntaliiton ja ELY -keskuksen resurssit supistuisivat ja lakisääteisten tehtävien hoitaminen vaikeutuisi.

Aluekehitysohjelmien rahoitusta ei pystyittäisi hyödyntämään yhtä laajasti esimerkiksi Saimaan matkailualueen brändin rakentamisessa.
- 10. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ** Vaihtoehdon 1 toteuttaminen aiheuttaisi Etelä-Savon asukkaille laajalla rintamalla vakavia ongelmia ja johtaisi aluetalouden heikkenemiseen. Myös Savonlinnan seudun kilpailuasema kiristyisi muutoksessa.

B SEKTORITARKASTELUN TIIVISTELMÄ

Vaihtoehdon 2 vaikutuksia:

- 1. ETELÄ-SAVO MAAKUNTANA** Maakuntajako olisi voimassa olevan maakuntajakolain hengen mukainen, sillä Etelä-Savo nykyisillä rajoilla muodostaa toiminnallisen ja taloudellisen kokonaisuuden. Kolmen seudun kehittämisresursseja pystytään suuntaamaan tasapainoisesti maakunnan kokonaisedun mukaisesti.
- 2. MAAKUNNALLINEN ELINKEINOELÄMÄ** Yritykset ja yritysten toimintaa edistävät järjestöt voivat jatkaa toimintaansa toimivissa yhteistyöverkostoissa.
- 3. KANSALLINEN ASEMA** Etelä-Savon asema valtakunnan päätöksenteossa säilyy ennallaan.
- 4. KUNTAORGANISAATIOIDEN YHTEISTOIMINTA** Tasavertaisten seutujen kesken voidaan sopia kuntapalveluiden, myös sosiaali- ja terveydenhuollon, järjestämisestä ja tuotannon kestävästä työnjaosta. Voimavaroja säästyy yhteiseen elinkeinopolitiikkaan.
- 5. VALTION ALUEHALLINTO** Etelä-Savon nykyiset hyvät valtion aluehallinnon palvelut voidaan säilyttää riittävän väestöpohjan ja pitkien etäisyyksien perusteella. Valtion merkittävä läsnäolo rohkaisee myös yksityisiä investoijia.
- 6. KANSALAISSYHTEISKUNTA** Etelä-Savon osallisuusohjelman mukaisesti kansalaisjärjestöjen yhteistyön lisääminen voi jatkua ja sitä kautta alueen ihmisten vaikutusmahdollisuudet yhteisiin asioihin paranisivat kaikilla kolmella seutukunnalla.
- 7. KIRKOLLINEN TOIMINTA** Mikkelin hiippakunnan 1.1.2020 voimaan astunut Etelä-Savon ja Itä-Savon rovastikuntien yhdistäminen mahdollistaa alueen seurakuntien yhteistoiminnan lisäämisen.
- 8. YLIMAAKUNNALLINEN YHTEISTYÖ** Etelä-Savolle on perusteltua jatkaa nykyisissä ylimaakunnallisissa yhteistyörakenteissa.
- 9. ALUEKEHITYS** Etelä-Savon maakuntaliitto ja kunnat yhdessä Etelä-Savosta johdetun valtion aluehallinnon kanssa voivat jatkaa oman maakunnan yritys ympäristön ja kansalaisyhteiskunnan kehittämistä.
- 10. JOHTOPÄÄTÖKSIÄ** Savonlinnan sairaalan rooli ja työnjako muiden sairaaloiden kanssa on syytä sopia pikaisesti sotemaakuntaudistuksesta erillisenä asiakohtana. Toiminnallisesti hyvää ja taloudellisesti eheää Etelä-Savon maakuntaa ei ole perusteltua hajottaa sote -palveluiden järjestämisen ja tuottamisen perusteella.

1 Etelä-Savo maakuntana

1.1 Maakunta

Maakuntajakolaki 11.12.1997/1159 1 §:

”Alueiden kehittämistä ja alueiden käytön suunnittelua varten maa jaetaan maakuntiin. Maakunnaksi määrätään alue, johon kuuluvat **kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.**”

Valtioneuvosto päättää maakuntien lukumäärän, alueet ja nimet asianomaisia maakuntien liittoja ja kuntia kuultuaan. Ennen esittelyä valtioneuvostolle asiasta on pyydettävä alueiden käytön suunnittelusta vastaavan ministeriön lausunto.

Valtion aluehallintoviranomaisten tulee, jollei erityisistä syistä muuta johdu, perustua maakuntajakoon niin, että toimialue muodostuu yhdestä tai useammasta maakunnasta. Valtioneuvosto antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtion aluehallintoviranomaisten toimialueiden yhtenäistämistä.”

Savonlinnan seutukunnan siirtäminen Etelä-Savon maakunnasta Pohjois-Savon maakuntaan ei olisi nykyisen maakuntajakolain mukainen, sillä nykyinen Etelä-Savo muodostaa toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Savonlinnan seutukunta osana Pohjois-Savon maakuntaa ei muodosta tarkoituksenmukaista kokonaisuutta.

1.2 Etelä-Savon maakunta

Etelä-Savo on yksi Suomen 19:stä maakunnasta. Etelä-Savon maakunnan alue pohjautuu vuosina 1831-1997 toimineeseen Mikkelin lääniin. Joutsa, Leivonmäki ja Luhanka siirrettiin vuonna 1960 uuteen Keski-Suomen lääniin. Läänin asukasluku oli 1990-luvulla yli 200.000.

Etelä-Savo oli Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon kanssa osa vuosina 1997-2009 ollutta Itä-Suomen lääniä. Mikkelin läänin kunnista Hartola, Heinola ja Sysmä siirtyivät 1997 osaksi Etelä-Suomen lääniä ja ovat nykyisin osa Päijät-Hämeen maakuntaa. Mikkeli oli läänien pääkaupunki vuodesta 1843 vuoteen 2009. Läänien lakkauttamisen jälkeen kunta -järjestelmään kuuluvien maakuntaliittojen rooli lisääntyi alueiden edustajina, vaikka aluehallintovirastot ja ELY-keskukset jatkoivat lääneiltä siirtyneiden valtion aluehallinnon tehtävien hoitamista.

Alueen kehittämisen ja suunnittelun kannalta keskeisessä asemassa on maakunnan liiton ja ELY-keskuksien tehtävien järjestäminen ja yhteistyö. Etelä-Savo pystyy nykyisin hoitamaan hyvin maakunnan kehittämistehtävät. Myös Etelä-Savon ELY-keskus pystyy tuottamaan hyvin vastuullaan olevat valtion aluehallinnon palvelut. Etelä-Savon TE-toimisto tuottaa TE-palvelut maakunnan alueelle.

Euroopan unionin (EU) alueluokitusjärjestelmässä (11/2011) Manner-Suomi on pääalue (NUTS1, F11), Pohjois- ja Itä-Suomi on yksi viidestä suuralueesta (NUTS2, F11D) ja Etelä-Savo on maakunta (NUTS3, F11D1). NUTS-alueet ovat tilastollisia alueyksiköitä.

Kukin maakunta toimii aluekehitys- ja suunnitteluviranomaisena sekä maakuntansa edunvalvojana. Maakuntien liitot ajavat myös maakuntiensa kuntien, väestön ja elinkeinoelämän etuja sekä tuottavat työtään varten tutkimuksia, suunnitelmia ja selvityksiä.

Etelä-Savolla on kokoaan suurempi painoarvo valtakunnallisesti. Tästä on merkittävää hyötyä kilpailussa kansallisista resursseista. Yksikään alueen kunnista ei ole yksin riittävän suuri saavuttamaan vaikutusvaltaa (alle yhden prosentin väestöosuus vs. lähes kolmen prosentin väestöosuus). Kuntien yhteistyörakenteille sen sijaan on useimmissa tapauksissa riittävä väestöpohja.

Tuoreen Tutkimuksella tukea – Savonlinnan Euroopan kulttuuripääkaupungiksi 2026 –hankkeessa tehdyn tutkimuksen mukaan Etelä-Savolla on tunnustettu maakuntaidentiteetti. Suurin osa asukkaista tuntee itsensä eteläsavolaisiksi ja alueen ulkopuolella asuvat käyttävät käsitettä Etelä-Savo. Maakunnalla on hyvät verkostot maamme keskushallinnon piirissä. Maakuntaliitto kutsuu vuosittain koolle maakunnan ulkopuolisista asukkaista koostuvan Etelä-Savon valtuuskunnan, jonka tehtävänä on edistää Etelä-Savon kulttuurillista, tieteellistä ja taloudellista kehitystä. Jäsenenä on eri alojen vaikuttajia, joilla on side maakuntaan.

1.2 Etelä-Savon väestö

Maamme nykyisissä maakunnissa on keskimäärin noin 291.000 asukasta (keskimäärin 5,3 % maan väestöstä).

Etelä-Savon väestön määrä 31.12.2019 oli 142.380 (2,6 % Suomen asukasluvusta). Maakunta on väestöltään manner-Suomen maakunnista neljänneksi pienin. Etelä-Savoon kuuluu kolme seutukuntaa, joissa on yhteensä 14 kuntaa: Mikkeli (Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala, 70.279 asukasta, 49,4 %), Pieksämäki (Joroinen, Juva, Pieksämäki, 28.573 asukasta, 20,1 %) ja Savonlinna (Enonkoski, Heinävesi, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava, 43.528 asukasta, 30,5 %). Vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat nostavat kokonaisväestömäärää kymmenillä tuhansilla erityisesti loma-aikoina.

Heinäveden kunta (3246 asukasta) siirtyy 1.1.2021 osaksi Pohjois-Karjalan maakuntaa ja Joroisten kunta (4769 asukasta) osaksi Pohjois-Savon maakuntaa. Heinäveden ja Joroisten yhteinen asukasluku on 8.015, jolloin Etelä-Savoon jää 134.365 asukasta (-5,6 %). Mikkelin seutukunnan osuus väestöstä nousee 52,3 prosenttiin, Pieksämäen seutukunnan osuus laskee 17,7 prosenttiin ja Savonlinnan seutukunnan osuus laskee 30 prosenttiin.

Tilastokeskuksen vuoden 2019 väestöennusteen mukaan Etelä-Savon (pl Heinävesi ja Joroinen) asukasluku laskisi vuodesta 2020 vuoteen 2030 yli tuhannella asukkaalla vuodessa, yhteensä 9,3 %. Mikkelin seutukunnassa lasku olisi 6,3 %, Pieksämäen seutukunnassa 12,1 % ja Savonlinnan seutukunnassa 13,4 %.

Jos Savonlinnan seutu siirtyisi tulevaisuudessa osaksi Pohjois-Savoa, vähenisi maakunnan väestö 40.282 (osuus nykyisestä asukasluvusta 28,3%). Tässä tapauksessa Etelä-Savoon jäisi 94.083 asukasta (Heinävesi ja Joroinen mukaan lukien vähennyistä nykyiseen 33,9 %).

Etelä-Savon osuus Suomen väestöstä laskisi 2,6 prosentista 1,7 prosenttiin. Kahdeksan kunnan maakunta olisi väestöltään manner-Suomen kolmanneksi pienin. Pienempiä olisivat Kainuu, Keski-Pohjanmaa.

Mikkelin kaupungin osuus maakunnan väestöstä olisi silloin noin 57 prosenttia. Savonlinnan seutukunnan osuus Pohjois-Savon väestöstä (mahdollinen pro forma 289.287) olisi 13,9 %, kun osuus Etelä-Savon väestöstä on noin 30 %. Kuopion asukasluku on 119.282.

1.3 Etelä-Savon maantiede ja liikenneväylät

Etelä-Savo on maantieteellisesti looginen maakunta, joka rajoittuu Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Päijät-Hämeen ja Keski-Suomen maakuntiin. Pinta-ala on 19130 km² (5,7 % Suomen pinta-alasta), josta sisävesiä 4874 km² (25,5 % maakunnan pinta-alasta). Suomen sisävesien pinta-alasta 14,1 % on Etelä-Savossa. Rantaviivaa on 30.000 km. Maapinta-ala on 14.260 km², josta metsää on 87,8 % eli 12520 km².

Tärkeimmät maantiet ovat valtatie 5 Helsingistä Pertunmaan Mikkelin ja Juvan kautta Joroisiin ja edelleen pohjoiseen sekä valtatie 14 Juvalta Savonlinnan kautta Parikkalaan. Myös valtatie Mikkelistä Kouvolaan (valtatie 15), Lappeenrantaan (valtatie 13) ja Jyväskylään (valtatie 13) ovat tärkeitä. Tärkeimmät raideyhteydet ovat maakunnan läntisen osan osalta Savon rata ja Savonlinnan seudun osalta Karjalanrata. Merkittävin vesitieyhteys on Saimaan syväväylän mahdollistama meritieyhteys. Mikkelissä ja Savonlinnassa on matkustajaliikenteelle soveltuvat lentokentät, joista Savonlinnaan on julkisen tuen turvin reittilentoja.

Maakunnan tavoitteena on nopeuttaa yhteyksiä Helsinkiin ja Pietariin. Tavoitteen saavuttamiseksi edistetään maakunnan kannalta keskeisten itäisten ratojen, Savonradan ja Karjalanradan sekä Parikkalan kansainvälisen rajanylityspaikan avaamista.

Seutukeskuksien välimatkat autolla:

-Mikkeli-Savonlinna 105 km ja 1h 29min

-Mikkeli-Pieksämäki 77 km ja 57min

Savonlinna-Pieksämäki 124 km ja 1h 38min

Seutukeskuksien etäisyydet Helsinkiin:

-Mikkeli 230 km ja 2h 35min (auto)/2h 31min (juna)

-Pieksämäki 291 km ja 3h 26min (auto)/3h 11min (juna)

-Savonlinna 333 km ja 3h 58min (auto)/4h 05min (juna).

Mikkelissä ja Savonlinnassa on lentoasemat

Seutukeskuksien etäisyydet Kuopioon:

-Mikkeli 162 km ja 1h 51min

-Pieksämäki 93 km ja 1h 3min

-Savonlinna 160 km ja 1h 54min

Liikenneväyläsuunnittelua Itä-Suomen alueella tehdään Liikenne- ja viestintäministeriön, Väyläviraston ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen L-vastuualueen toimesta. Savonlinnan seudun mahdollinen irtautuminen Etelä-Savosta olisi omiaan heikentämään seudun liikenteellistä asemaa. Savonlinnan seudun saavutettavuuden kehittäminen kytkeytyy tiiviiksi osaksi koko Etelä-Savon saavutettavuuden kehittämistä. Savonlinnan seudulle tärkeiden hankkeiden, kuten lentoliikenteen turvaamine, VT14:n kehittämine ja Parikkalan rajanylityspaikan järjestelyjen painoarvo olisi todennäköisempi pienempi Pohjois-Savossa kuin Etelä-Savossa ja näin ollen niiden mukana olo maakunnallisessa edunvalvonnassa heikkenisi. Jos hankkeet eivät saa kannatusta maakunnassa ei ne myöskään pärjää Itä-Suomen yhteisessä pöydässä.

1.4 Aluetalous

Yrittäjäintensiivisen Etelä-Savon elinkeinorakenne on samankaltainen maakunnan eri osissa ja tarjoaa näin ollen yhtenäisen pohjan yhteiselle kehittämiselle. Maa- ja metsätalouden tuotteet, niihin liittyvä teollinen jalostus ja teknologiateollisuus, matkailu ja vapaa-ajan asukkaiden palvelut ovat esimerkkejä yritystoiminnan aloista.

Kehittämisaalueen aluetalouden mittakaava on jo nyt Suomen pienimpiä, eikä sitä ole tarkoituksenmukaista enempää kutistaa. Savonlinnan seutukunnan mahdollinen irtautuminen muuttaisi Etelä-Savon aluetalouden lukuja suuruusluokaltaan samassa suhteessa väestömuutoksen kanssa. Työpaikkoja on Mikkelin seutukunnassa enemmän suhteessa väestöön, joten keskimääräiset tunnusluvut eivät todennäköisesti heikkenisi. Savonlinnan seudun kilpailullinen asema vahvan Kuopion ja teollisesti vahvojen Varkauden ja Iisalmen kanssa saattaisi heiketä.

1.4.1 Bruttokansantuote (2017)

4.649 miljoonaa euroa (2,1 % Suomen 225.900 miljoonasta eurosta)

31.395 €/asukas, 3. alhaisin (Suomi keskimäärin 40.991 €/asukas), 77 % maan keskitasosta.

1.4.2 Bruttoarvonlisäys (2018)

4130 miljoonaa euroa (2,0 % Suomen 202.422 miljoonasta eurosta).

28.308 €/asukas, maamme alhaisin (Suomi keskimäärin 36.700 €/asukas), 77 % maan keskitasosta.

1.4.3 Työvoima, työpaikat ja elinkeinorakenne (2017-2018)

2018: Työvoima 61.437 (2,2 % Suomen työvoimasta), joista työttömiä 7061 (3,8 % Suomen työttömistä) ja työllisiä 54.376. Työttömyysaste 11,5 %.

2017: Työpaikkoja 54.040 (2,3 % Suomen työpaikoista). Heinävedellä 1079 työpaikkaa ja Joroisilla 1436 työpaikkaa, ilman niitä 51.525 (2,2 %).

Työpaikoista Mikkelin seutukunnassa 27.853 (51,5 %), Pieksämäen seutukunnassa 10.279 (19,0 %) ja Savonlinnan seutukunnassa 15.908 (29,4 %)

2017: Alkutuotanto 7,4 % (Suomi 2,9 %), jalostus 21,1 % (21,1 %), Kauppa 9,9 % (11,2 %), Yksityiset palvelut 25,5 % (34,9 %), julkiset palvelut 34,7 % (28,7 %) ja tuntematon 1,8 % (1,8 %)

1.5 Etelä-Savon vahvuuksia

Etelä-Savon vahvuuksien yhteisellä markkinoinnilla on mahdollista lisätä alueen tunnettavuutta ja vetovoimaa. Etelä-Savon brändin kulmakiviä ovat:

1. Mukavat ihmiset asumassa Saimaan ja muiden puhtaiden vesistöjen äärellä
2. Valtakunnallisesti tärkeää metsä-, vesi- ja ruoka -yritystoimintaa ja niihin liittyvää tutkimusta
3. Korkean asteen ja toisen asteen koulutuksen verkosto sekä teknologiaosaamista
4. Palveluiltaan omavarainen kolmen kaupungin ja laajan maaseudun maakunta, jossa vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat ovat jo pitkään olleet tärkeä osa yhteisöä. Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutujen vetovoimatekijät täydentävät ja vahvistavat toisiaan.

Etelä-Savon älykäs erikoistuminen pohjautuu maakunnan luontaisiin vahvuuksiin, metsään, veteen ja ruokaan.

Erikoistumisen kärjet ovat:

- metsäbiomassan uudet tuotteet ja tuotantoprosessit
- puhtaan veden teknologiat ja konseptit
- ruokaketjun puhtaus ja turvallisuus

Kaikkiin kolmeen kärkeen linkittyy digitaalisuus sekä palveluinnovaatiot. Älykkään erikoistumisen strategian painopisteet ohjaavat muun muassa EU:n rakennerahastorahojen ja muiden kehittämisrahojen käyttöä. Savonlinnan seudulla on näissä teemoissa vahvaa osaamista, johon on suunnattu kehittämispanostuksia.

Strategisesti merkittäviä vahvuuksia ovat:

1. Metsät

a) Metsätalous. Suomen metsämaasta 6 %, puustosta 7,4 % ja puuston kasvusta 8,5 %.

b) Puutuoteteollisuus. Sahoja ja puupakkausteollisuutta. Yli puolet Suomen vanerintuotannosta Punkaharjulta, Ristiinasta ja Savonlinnasta. Punkaharjulla on myös kertopuutehdas. Joka kolmas vaneri- ja kertopuutehdas maassamme sijaitsee Etelä-Savossa.

c) Luonnonmukaiset maataloustuotteet, marjat, sienet ja kalat

2. Vapaa-ajan asuminen, matkailu, puhtaat vesistöt ja kulttuuritapahtumat

a) Vapaa-ajan asuminen. Joka kymmenes Suomen kesämökeistä sijaitsee Etelä-Savossa (noin 50.100 vapaa-ajan asuntoa). Näistä Mikkelissä on 10.558 (2. eniten Suomessa), Savonlinnassa 8492 (5.) ja Mäntyharjulla 4913 (12.). Kesämökeistä 62 % on maakunnan ulkopuolella vakituisesti asuvan omistuksessa. Näihin kotitalouksiin kuuluu suoraan arviolta 60.000 ihmistä ja välillisesti enemmän. Vapaa-ajan asukkaiden suuri määrä nostaa maakunnan väkiluvultaan samalle tasolle useimpien muiden maakuntien kanssa. Etelä-Savo voisi olla Suomen ensimmäinen maakunta, jossa sekä vakituiset asukkaat että vapaa-ajan kiinteistöjen omistajat osallistuvat yhteiseen kehittämiseen ja edunvalvontaan. Etelä-Savolla on vetovoimaa monipaikka-asumisessa.

b) Matkailu. Perinteisesti Suomen tunnetuimpia matkailukohteita. Paljon kulttuuritapahtumia. Lähellä Etelä-Suomea ja Pietarin aluetta. Mahdollisuuksista on hyödynnetty vasta osa.

c) Puhtaat vesistöt. 25 prosenttia pinta-alasta on vesistöjä, 14 prosenttia Suomen sisävesistä ja vielä suurempi osuus puhtaista sisävesistä.

3. Monipuolisesti elinkeinoelämää palveleva koulutus, tutkimus ja aluekehitysrahoitus

a) Mikkelin yliopistokeskus (MUC)

b) Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy (XAMK) Visio 2030: ”Xamk on uudistanut Kaakkois-Suomen elinvoimaisuuden”

c) Diakonia-ammattikorkeakoulu (DIAK)

d) Luonnonvarakeskus (LUKE)

e) Toisen asteen koulutus (Esedu, SAMI edu, Suomen nuorisopisto, Spesia ammattiopisto)

f) Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Savon rahasto

g) Etelä-Savon maakuntaliiton ja ELY-keskuksen kanavoima rahoitus

Edellä mainittuja osaamisaloja on vahvistettu suuntaamalla Etelä-Savon resursseja jokaiseen seutukuntaan siten, että nämä yhdessä muodostavat vetovoimaisen, investointeja ja osajia houkuttelevan maakunnan.

2 Maakunnallinen elinkeinoelämä

Moni merkittävä Etelä-Savon asukkaiden omistama liiketoimintaorganisaatio on valinnut toimialueekseen maakunnan, johon kuuluu myös Savonlinnan seutukunta. Tämä kertoo siitä, että Etelä-Savo koetaan yhtenäiseksi talousalueeksi, jonka asukkaiden kannattaa yhdistää voimansa.

Etelä-Savossa on 23743 yritystä, joista Mikkelin seutukunnalla 12.402 (52,3 %), Pieksämäen seutukunnalla 4.284 (18 %) ja Savonlinnan seutukunnalla 7.057 (29,7 %). Ilman Savonlinnan seutukuntaa yritysten määrä olisi 16.686 (-29,7 %) ja yksityissektorin yrittäjien ja työntekijöiden määrä yli 10.000 pienempi.

Maakuntarajan muuttuminen johtaisi siihen, että moni yritys joutuisi asioimaan saman alan viranomaisten kanssa kahden eri maakunnan alueella.

2.1 Maakunnallisia yrityksiä ja yritystoimintaa harjoittavia yhdistyksiä

2.1.1 Osuuskauppa Suur-Savo

Osuuskauppa Suur-Savo on yli 72.000 asiakasomistajan omistama palvelualan yritys, jonka toimialue kattaa Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan talousalueet 12 kunnan alueella.

Toimialue: Etelä-Savo pl Heinävesi, Kangasniemi, Punkaharju ja Suomenniemi. Toimipaikkoja 12 kunnan alueella: Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Joroinen, Mikkelin, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava. Pääkonttori Mikkelissä.

Liikevaihto 395 miljoonaa euroa ja henkilöstöä 1286.

2.1.2 Suur-Savon Osuuspankki

Toimialue: Etelä-Savo pl Kangasniemi, Joroinen, Pertunmaa ja Rantasalmi

Toimipaikkoja yhdeksän kunnan alueella: Heinävesi, Hirvensalmi, Juva, Mikkelin, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Savonlinna, Sulkava. Pääkonttori Mikkelissä.

117.000 asiakasta, yli 70.000 jäsentä ja 159 työntekijää.

2.1.3 LähiTapiola Savo-Karjala keskinäinen vakuutusyhtiö

Toimialue: Etelä-Savo pl Joroinen (Savo), Kangasniemi (Keski-Suomi) ja Parikkala ja Rautjärvi Etelä-Karjalasta. Pääkonttori Mikkelissä.

9 toimipaikkaa ja noin 50.000 asiakasta

2.1.4 Suur-Savon Sähkö Oy

Toimialue: pääosa Etelä-Savosta pl Heinävesi kokonaisuudessaan plus Hartola sekä osia Hankasalmesta, Heinolasta, Joutsasta, Jyväskylästä, Laukaasta, Luhangasta, Kouvola, Ruokolahdesta, Savitaipaleesta, Sysmästä ja Toivakasta. Pääkonttori Mikkelissä. Mikkelin omistaa 13,6 %.

Liikevaihto 154 miljoonaa euroa ja henkilöstöä 92.

2.1.5 Etelä-Savon metsänhoitoyhdistys

Toimialue: Etelä-Savo pl Joroinen (Mhy Keski-Savo), Kangasniemi ja Pieksämäki (Mhy Kangasniemi-Pieksämäki), Ristiina ja Suomenniemi plus Joutsa ilman Leivonmäkeä.

Toimipaikkoja Etelä-Savossa 9 kunnan alueella: Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Mikkelin, Pertunmaa, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava. Pääkonttori Juvalla.

2.1.6 Pro Agria Etelä-Savo ry

Maatalouden asiantuntija- ja neuvontapalvelut

Toimialue: Etelä-Savo

Toimipaikat: Juva, Mikkelin (pääkonttori) ja Savonlinna

2.1.7 Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaiset ry

Toimialue: Etelä-Savo

2.2 Elinkeinoelämän järjestöjä

Tärkeimpien elinkeinoelämän järjestöjen toimialue on Etelä-Savon maakunta. Niiden jäsenistöön kuuluu pääosa elinkeinoelämästä.

Savonlinnan seutukunnan mahdollinen irtautuminen maakunnasta jakaisi talousalueen kahteen osaan, vaikeuttaisi järjestöjen toimintaa ja vähentäisi niiden valtakunnallista painoarvoa.

2.2.1 Etelä-Savon kauppakamari

Suomessa on 19 itsenäistä kauppakamaria, joista Etelä-Savo on yksi.

Toimialue: Etelä-Savo, kauppakamariosastot Mikkelissä, Pieksämäellä ja Savonlinnassa, toimisto Mikkelissä

Jäsenmäärä: 333 (31.12.2018)

2.2.2 Etelä-Savon Yrittäjät ry

Suomen Yrittäjät ry:llä on 20 aluejärjestöä, joista Etelä-Savo on yksi. Toimisto Mikkelissä

19 paikallisyhdistystä, 2.000 jäsenyritystä työllistävät 10.500 työntekijää.

2.2.3 Etelä-Savon maataloustuottajat ry MTK-Etelä-Savo ry

Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliittoon kuuluu 14 alueellista järjestöä, joista Etelä-Savo on yksi.

Toimialue: Etelä-Savo, jossa on 17 maataloustuottajien yhdistystä, joiden jäsenmäärä on yhteensä noin 7.000. Toimisto on Mikkelissä. MTK-Itä-Savo on fuusioitunut MTK-Etelä-Savoon vuonna 1991.

2.2.4 Etelä-Savon Kiinteistöyhdistys ry. Asiamiehet: Mikkelin, Pieksämäki ja Savonlinna

2.2.5 Etelä-Savon Terveys- ja Sosiaalialan Yrittäjät ry

2.2.6 Etelä-Savon Elintarvikealan kehittämissyhteistyö Ekoneum ry

Jäsenet: Etelä-Savon Koulutus Oy, HY Rurality-instituutti, K-S Ammattikorkeakoulu Oy, Luonnonvarakeskus

2.2.7 Uusyrityskeskukset: Mikkelin seutu ja Itä-Savo

3 Eduskuntavaalien vaalipiirijako ja puolueiden yhdistyksiä

3.1 Eduskuntavaalien vaalipiirijako

Eduskuntavaaleissa on 13 vaalipiiriä. Etelä-Savo, Etelä-Karjala ja Kymenlaakso, muodostavat Kaakkois-Suomen vaalipiirin, josta on viimeksi valittu 17 kansanedustajaa (8,5 % 200:sta). Nykyisistä kansanedustajista 5 (29 % vaalipiirin kansanedustajista, 2,5 % 200:sta) on Etelä-Savosta jakautuen Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan seutukuntien kesken 2/1/2.

Vaalipiirin alueella asuu 439.545 kansalaista (8 % Suomen asukasluvusta), joista Etelä-Savon osuus on noin 32 %. Vaalipiirin koko supistuu 1.1.2021 alkaen Heinäveden, Iitin ja Joroisten vaihtaessa maakuntaa. Jos Savonlinnan seutukunta siirtyisi pois vaalipiiristä, vähenisi vaalipiirin asukasluku noin 9 % ja valittavien edustajien määrä kahdella tai kolmella. Savo-Karjalan vaalipiirin asukasluku kasvaisi Kaakkois-Suomea suuremmaksi. Väestöltään pienen seutukunnan mahdollisuudet saada oma kansanedustaja Eduskuntaan yleensä pienenevät vaalipiirin suurentuessa, varsinkin jos siihen kuuluu väestöltään selvästi suurempia kaupunkeja.

3.2 Puolueiden piirijärjestöjä Etelä-Savossa

Keskusta. Yhteensä 20 piirijärjestöä.

- Etelä-Savon piiri (Mikkeli)

- Itä-Savon piiri (Savonlinna)

Kaakkois-Suomen Sosialidemokraatit (Kouvola). Yhteensä 13 piirijärjestöä

Kaakkois-Suomen Kokoomus. Yhteensä 13 piirijärjestöä.

Perussuomalaiset Etelä-Savon piiri. Yhteensä 16 piirijärjestöä.

Kaakkois-Suomen Vihreät. Yhteensä 12 piiriä.

Kristillisdemokraatit Etelä-Savon piiri

Vasemmistoliitto Kaakkois-Suomen piirijärjestö. Yhteensä 13 piirijärjestöä.

3.3 Puolueiden eläkeläisjärjestöjä

Etelä-Savon Eläkeläisten neuvottelukunta toimii yhdysiteenä muun muassa maakuntaliiton suuntaan *

3.4.1 Eläkeliitto ry: Etelä-Savon piiri * ja Itä-Savon piiri *

3.4.2 Eläkkeensaajien keskusliitto ry, Mikkelin piiri *. Toimialue: Etelä-Savo

3.4.3 Etelä-Savon kansallinen senioripiiri ry *. Toimialue: Etelä-Savo

3.4.4 Eläkeläiset ry Savon aluejärjestö *. Toimialue: Etelä-Savo ja Pohjois-Savo

3.4.5 Kristillisen Eläkeliiton Etelä-Savon piiri

4 Kuntaorganisaatioiden yhteistoiminta

4.1 Yhteiset kuntaorganisaatiot vahvuutena

Etelä-Savon kunnilla on nykyisin lukuisia yhteisiä organisaatioita ja paljon luontevia mahdollisuuksia yhteistyön lisäämiseen.

Vaihtoehdossa 1 Savonlinnan seudut kunnat joutuisivat rakentamaan täysin uudet yhteistyöverkostot Pohjois-Savon toimijoiden kanssa. Pääosa Pohjois-Savosta on selvästi kauempana kuin muu osa Etelä-Savosta ja luontainen vuorovaikutus puuttuu. Nykyisten eteläsavolaisten yhteistoimintojen purkaminen lopettaisi monta strategista kehittämishanketta.

Vaihtoehdossa 2 olemassa olevilla rakenteilla voidaan jatkaa hyödyllistä yhteistoimintaa ilman useamman vuoden välivaihetta. Palvelujen tehostamiseen ja varmistamiseen on hyvät lähtökohdat, sillä Etelä-Savossa neuvottelukumppanit ovat vaikutusvallaltaan selvästi tasavertaisemmat kuin Pohjois-Savossa.

Etelä-Savossa on yhteisiä kunnallisia organisaatioita, mutta kaikilta osin yhteistoiminta ei vielä ole niin laajaa kuin aluetalouden tilanne vaatisi. Kuntaorganisaatioiden kannattaisi pikaisesti laatia yhteinen suunnitelma ja sopimus Etelä-Savon rakenteiden tasapainoiseksi uudistamiseksi ja elinvoiman varmistamiseksi. Kuntien ja kuntayhtymien sopimuksessa määritettäisiin periaatteet yhteistyölle, palveluiden minimitasolle ja niiden verkostolle. Maakunnassa on kolme pientalousaluetta eli seutukuntaa. Maakunnallisia toimintoja ja johtopaikkoja voisi aktiivisesti sijoittaa jokaiseen kolmeen seutukuntaan, jotta rakenne on tasapainoinen.

Kuntayhtymiä, muita kuntien määräysvallassa olevia, yhtä kuntaa laajempia organisaatioita sekä osa kuntien omista toiminnoista voisi yhdistää maakunnan laajuiseksi. Etelä-Savossa voisi myös olla yhteisyrityksiä yksityisten toimijoiden tai alueen ulkopuolisten julkisten organisaatioiden kanssa. Toimintoja tehostamalla ja verkostoilla palvelut voidaan säilyttää maakunnassa.

Tämä voitaisiin toteuttaa eteläsavolaisten omilla päätöksillä ennen mahdollisen sotemaakuntauudistuksen toteuttamista jo 2022 alusta. Valtakunnallisen uudistuksen toteutuessa sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi siirtyisivät uuteen itsehallinnolliseen maakuntaan valmiina kokonaisuutena. Kuntien muu yhteistoiminta maakunta -konsernin kautta jatkuisi tämänkin jälkeen.

Osoittamalla vahvaa maakuntahenkeä ja oma-aloitteisuutta, Etelä-Savo voisi hakea valtakunnallisen erityisaseman, joka turvaisi vakituisten asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden ja matkailijoiden palvelut sekä infrastruktuurin toimivuuden.

4.2 Etelä-Savon kunnat 1.1.2021-

Vuoden 2021 alussa Etelä-Savossa on kolme seutukuntaa ja 12 kuntaa. Maakunnassa ei ole yhtään kuntaa, jolla olisi asukaslukuun perustuva määräysvalta maakunnallisissa organisaatioissa. Suurin osa kunnista on asukasluvultaan pieniä, mutta niillä on silti hyvät vaikutusmahdollisuudet maakunnassa, varsinkin kuntien määrä ei ole suuri.

Mikkelin seutukunta

70.279 asukasta (52,3 % Etelä-Savon asukasluvusta pl Heinävesi ja Joroinen)

Hirvensalmi, 2137 asukasta (1,6 %)

Kangasniemi, 5360 asukasta (4,0 %)

Mikkeli, 53152 asukasta (39,6 %, Suomen asukkaista 1,0 %)

Mäntyharju, 5794 asukasta (4,3 %)

Pertunmaa, 1690 asukasta (1,3 %)

Puumala, 2146 asukasta (1,6 %)

Pieksämäen seutukunta

23.804 asukasta (17,7 % Etelä-Savon asukasluvusta pl Heinävesi ja Joroinen)

Juva, 6121 asukasta (4,6 %)

Pieksämäki, 17683 asukasta (13,2 %, Suomen asukkaista 0,3 %)

Savonlinnan seutukunta

40.282 asukasta (30 % Etelä-Savon asukasluvusta pl Heinävesi ja Joroinen)

Enonkoski, 1363 asukasta (1,0 %)

Rantasalmi, 3432 asukasta (2,6 %)

Savonlinna, 32998 asukasta (24,6 %, Suomen asukkaista 0,6 %)

Sulkava, 2489 asukasta (1,9 %)

4.3 Kuntatalous

Vuonna 2019 Etelä-Savon kuntien toimintatuotot olivat 1062 €/asukas, toimintakulut 7395€/as ja toimintakate -6327 €/as. Sosiaali- ja terveydenhuollon osuus on yli puolet menoista. Verorahoitus oli 6439 €/as, joista valtionosuuksia 2.665 €/as eli 41,4 %. Kuntien tuotot olivat noin 1,07 miljardia euroa, joista suoraan asiakkailta saatiin 14 %, maakunnasta kerättiin verotuloja 50 % ja valtiolta saatiin 36 %.

Valtionosuuksien määrä per asukas on maamme toiseksi suurin. Verotulot 3774 €/as on sijalla 12/19. On huomioitava, että Etelä-Savon kuntien keskimääräinen tuloprosentti vuonna 2020 on 21,92 % (indeksi 100), joka on korkein. Maan keskiarvo on 19,97 % (indeksi 91,1). Tällä tuloveroprosentilla maakunnan verotulot olisivat selvästi nykyistä alhaisemmat. Tilikauden alijäämä oli 202 €/as ja poistoista voitiin kattaa 45 %. Ilman korkeaa tuloverotasoa alijäämä olisi ollut arviolta yli kaksinkertainen. Kuntatalouden tila on huono.

Savonlinnan seudun mahdollinen irtaantuminen vähentäisi Etelä-Savon kuntataloudessa olevia taloudellisia resursseja väestön määrän suhteessa.

4.4 Palvelutuotannon rationalisointitarve

Osaa palvelutuotannosta pitää supistaa ja resursseja suunnata uudestaan väestön vähentyessä ja ikärakenteen muuttuessa (lapset- ja nuoret sekä työikäiset vähenevät, ikääntyneet lisääntyvät). Työllisten määrän vähentyminen supistaa kunnallisten palveluiden rahoituspohjaa.

Kuntien vastuulla olevien palveluiden menoja on supistettava arviolta noin yhdellä prosentilla vuodessa. Lisäksi jäljelle jääviä resursseja on suunnattava suhteessa enemmän ikääntyneiden palveluihin.

Kuntapalveluiden rationalisointia on tehtävä kunnittain, seutukunnittain, maakunnittain ja useamman maakunnan yhteistyönä. Toiminnallisten ja taloudellisten syiden takia osa palveluista kannattanee järjestää maakunnallisina. Sosiaali- ja terveydenhuolto, toisen asteen koulutus, ympäristöterveydenhuolto, elinkeinopalvelut ja maatalouslomitus ovat tällä hetkellä varsin hajanaisia.

Savonlinnan seudun mahdollinen maakunnanvaihto vaikuttaisi haitallisesti kuntataloutta parantavien toimien toteuttamiseen ja vähentäisi maakunnan sisällä olevia yhteistoimintavaihtoehtoja. Nykyisten yhteistoimintaorganisaatioiden purkautuminen aiheuttaisi sekä kertaluonteista että pysyvää taloudellista haittaa.

4.5 Elinvoimapolitiikka

Sekä kunnat että maakuntaliitto ovat aktiivisia alueen menestyksen eteen tehtävässä työssä. Etelä-Savossa olisi edellytyksiä ja tarvetta koota voimia yritystoiminnan edistämiseksi ja yleisen elinvoiman parantamiseksi. Nykyisen maakunnan yhteenlasketut resurssit vastaisivat suuren maakuntakaupungin voimavaroja. Savonlinnan seudun osuus on oleellinen. Nykyiset resurssit yhdistettynä Euroopan unionin aluekehitysvaroihin ja kansallisiin rahoituksiin olisivat hyvin kohdistettuna tehokas väline Etelä-Savon kääntämisessä uudestaan kasvuun.

4.6 Kuntayhtymiä

Maakunnassa toimii kuusi merkittävää kuntayhtymää ja yksi liikelaitoskuntayhtymä, jonka omistavat Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa toimivat sairaanhoitopiirit.

Vaihtoehdossa 1 Kaksi kuntayhtymistä ei enää toimisi Etelä-Savossa ja Etelä-Savon maakuntaliiton resurssit supistuisivat niin paljon, että seuraisi merkittäviä toiminnallisia vaikeuksia lakisääteisten tehtävien hoidossa.

Vaihtoehto 2 antaisi mahdollisuuden toteuttaa merkittäviä yhteistoimintaratkaisuja, joilla varmistetaan palvelujen saatavuutta ja leikataan kuntien kustannuksia. Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien työnjaosta sopiminen olisi ratkaisu akuuttiin sairaala -kysymykseen sekä lähtökohta laajemmalle maakunnan sisäiselle integroitumiselle. Toisen asteen koulutuksen monipuolisen tarjonnan varmistamisessa kuntien, Itä-Savon koulutuslaitoksen ja Etelä-Savon koulutus Oy:n yhteistyö on tarpeellista.

4.6.1 Etelä-Savon maakuntaliitto

Omistajat: Etelä-Savon kunnat, joista Mikkelin omistusosuus on 33,02 % ja Savonlinnan 24,72 %.

Vastaa maakunnallisen tahdonmuodostuksesta, aluekehittämis- ja alueidenkäytön suunnittelutehtävistä sekä alueen edunvalvonnasta. Maakuntaliitto toimii myös Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoituksen välittävänä toimielimenä Etelä-Savossa yhdessä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa. Maakuntastrategiaan perustuva Maakuntaohjelmaa toteuttamalla on tuloksellisesti suunnattu varoja maakunnan eri osiin.

4.6.2 Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (Essote)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Sairaanhoitopiiri.

Omistajat: Hirvensalmi, Juva, Joroinen (vain erikoissairaanhoito), Kangasniemi, Mikkeli (57,42 %), Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki (vain erikoissairaanhoito, Pieksämäellä on sosiaali- ja terveydenhuollon perustason järjestämistä vastaava oman kunnan alueella) ja Puumala. 100.226 asukasta. Toimintatuotot 390 miljoonaa euroa. 3.700 työntekijää.

Omistaa Mikkelin Pesula Oy:stä 57,14 %, loput osakkeet Mikkelin kaupungilla.

4.6.3 Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (Sosteri)

Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä ympäristöterveydenhuolto. Sairaanhoitopiiri.

Omistajat: Enonkoski 4,1 %, Rantasalmi 7,7 % (pl perusterveydenhuolto), Savonlinna 80,3 %, Sulkava 7,9 % (pl perustason sosiaali- ja terveyspalvelut). 40.282 asukasta. Lisäksi Juva ja Puumala hankkivat ympäristöterveydenhuollon palvelut. Toimintatuotot 188 miljoonaa euroa. 1.600 työntekijää.

4.6.4 Itä-Savon koulutus kuntayhtymä (Ammattiopisto SAMledu)

Ammatillinen koulutus.

Omistajakunnat: Enonkoski, Kitee, Parikkala, Rantasalmi, Savonlinna (81,63 %) ja Sulkava, yli 50.000 asukasta.

2200 opiskelijaa.

4.6.5 Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä

Omistajakunnat: Mikkeli (72,3 %) ja Savonlinna (27,7 %)

Vuokraa tiloja Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:lle ja muille vuokralaisille.

4.6.6 Vaalijalan kuntayhtymä (Pieksämäki), Savon erityishuolto piiri

Omistajat: 33 kuntaa, Etelä-Savon (pl Heinävesi) ja Pohjois-Savon kunnat plus Hartola ja Muurame

Mikkeli omistaa 12,37 %, Pieksämäki x %.

Toimintaa 15 kunnassa. Tuotot 68,8 miljoonaa euroa. Työntekijöitä 989

4.6.7 Itä-Suomen laboratorokeskuksen liikelaitos kuntayhtymä (Islab)

Omistajat: Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (8,93 %), Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (6,82 %), Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (Siun sote) ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Toimipaikat: Joensuu, Kuopio, Mikkeli ja Savonlinna

4.7 Muita kuntien yhteisiä organisaatioita

4.7.1 Etelä-Savon ammattiopisto (Esedu)/Etelä-Savon koulutus Oy

Mikkelin (62,5 %) ja Pieksämäen (37,5 %) omistama monialainen ammatillinen oppilaitos, jolla on koulutustarjontaa molemmilla paikkakunnilla. Liikevaihto 29 miljoonaa euroa. Opiskelijoita 3450 ja henkilökuntaa 380.

4.7.2 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy Xamk

Suomen viidenneksi suurin ammattikorkeakoulu, suurin TKI -ammattikorkeakoulu ja suurin avoimen ammattikorkeakouluopetuksen järjestäjä.

Omistajakunnat: Mikkelin (36,15 %), Savonlinna (13,85 %), Kotka (25,5 %) ja Kouvola (24,5 %)

Kampukset (opiskelijamäärä, osuus koko opiskelijamäärästä, henkilökunta):

Mikkeli (3964, 41,8 %, 382), Savonlinna (721, 7,6 %, 87), Kotka (2818, 29,7 %, 186) ja Kouvola (1977, 20,9%, 171). Opiskelijoita yhteensä 9480, henkilökuntaa yhteensä 830 ja konsernin liikevaihto 54 miljoonaa euroa (tilinpäätös 2019).

4.7.3 Järvi-Suomen Palvelut Oy

Monialayritys

Omistajat: Juvan, Rantasalmen (32 %) ja Sulkavan kunnat sekä Essote

4.7.4 Kehitysyhtiö Miksei Oy

Omistajat: Mikkelin (80,65 %), Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy ja LUT-yliopisto

4.7.5 Mikkelin kesäyliopiston kannatusyhdistys ry/Mikkelin kesäyliopisto

4.7.6. Savonlinnan kesäyliopisto

4.8 Muita kuntien ja kuntayhtymien yhteistyörakenteita

4.8.1 Mikkelin seudun ympäristölautakunta/ympäristöpalvelut

Toimialue: Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju ja Pertunmaa

Eläinlääkintähuollon, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palvelut

4.8.2 Etelä-Savon Pelastuslaitos Mikkelin kaupungin organisaatiossa

Toimialue: Etelä-Savo

Toimipaikat: Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan paloasemaryhmät, yhteensä 34 paloasemaa.

727 työntekijää. Yksi Suomen 22:sta pelastuslaitoksesta.

4.8.3 Savonlinnan alueellinen jätelautakunta (Enonkoski, Rantasalmi ja Savonlinna)

Savonlinnan seudun Jätehuolto Oy. Savonlinna omistaa 84,8 %

4.8.4 KYS-erityisvastuualue (Kuopio)

Toimialue: Etelä-Savo (Essote ja Sosteri), Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo

4.8.5 Maataloushallinnon paikalliset viranomaistehtävät

4.8.5.1 Savonlinnan kaupunki/Itä-Savon maaseututoimi

Enonkoski, Heinävesi ja Savonlinna

4.8.5.2 Mikkelin maaseututoimi

Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki ja Puumala

4.8.5.3 Rantasalmen kunnan maaseututoimi/maaseutulautakunta (yhteislautakunta)

Joroinen, Juva, Rantasalmi ja Sulkava

4.8.6 Kansalaisopistoja

4.8.6.1 Sulkavan kunta/Järvi-Saimaan kansalaisopisto, toimialue: Juva, Rantasalmi ja Sulkava

4.8.6.2 Mikkelin kansalaisopisto

4.9 Kuntien sopimukseen perustuvia tehtäviä

4.9.1 Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela/maatalouslomituksen paikallisyksiköt

4.9.1.1 Mikkelin kaupunki

Toimialue: Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkelin, Mäntyharju, Pieksämäki ja Puumala

4.9.1.2 Rantasalmen kunta

Toimialue: Joroinen, Juva, Rantasalmi, Savonlinna (osa alueesta kuuluu Parikkalan paikallisyksikköön) ja Sulkava

4.9.1.3 Parikkalan kunta

Toimialue: Enonkoski, Savonlinnan itäosat ja muita kuntia Etelä-Savon ulkopuolella

4.9.1.4 Sysmän kunta

Alue: Pertunmaa ja 17 muuta kuntaa Etelä-Savon ulkopuolella

4.9.2 Etelä-Savon työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP)

4.9.2.1 Etelä-Savon kunnat pl Heinävesi ja Joroinen

4.9.3 Mikkelin yliopistokeskus (MUC)

Mikkelin kaupungin, Aalto-yliopiston, Helsingin yliopiston ja LUT-yliopiston sopimus

Yksiköt: Aalto BBA-ohjelma, HY Ruralia-instituutti, HY luomuinstituutti, HY Kansalliskirjasto, LUTMikkeli

4.9.4 Lake Saimaa ry

VisitSaimaa-brändi. Saimaan matkailun yhteismarkkinointi

Sopimuskumppanit: Etelä-Karjalan maakuntaliitto, Etelä-Savon maakuntaliitto, Imatra, Lappeenranta, Mikkelin, Savonlinna ja Varkaus

4.9.5 Saimaa Geopark ry

Jäsenet: Imatra, Juva, Lappeenranta, Mikkelin, Puumala, Ruokolahti, Savitaipale, Sulkava ja Taipalsaari

4.9.6 Savonlinnan maakuntamuseo

Etelä-Savon alueellisen museotoiminnan edistämistehtävän ja kulttuuriympäristötehtävän hoitaminen

4.9.7 Mikkelin kaupungin museot

Etelä-Savon alueellisen taidemuseotehtävän hoitaminen

5 Valtion organisaatiot Etelä-Savossa

Etelä-Savossa on melko kattavat valtionhallinnon alueelliset palvelut. Monen organisaation osalta väestöpohja on maan pienimpiä. Osa palveluista hallinnoidaan maakunnan ulkopuolelta.

Valtion aluehallinnon vahva läsnäolo maakunnassa mahdollistaa jokaiselle kolmelle seutukunnalle suoran yhteyden vaikuttaa kansallisten resurssien allokointiin ja omien hankkeiden esillä pitämiseen. Etelä-Savolla on tällä hetkellä suhteessa väkilukuun erittäin hyvä asema Suomen valtionhallinnon kartalla. Tällä on suuri strateginen merkitys.

Jos Savonlinnan seutukunta siirtyisi Pohjois-Savoon, on vaarana, että osa valtion aluehallinnon palveluista supistuu, poistuu tai muuttuu muualta johdetuiksi. Jos näin kävisi, vähenisivät korkeasti koulutettujen työpaikat. Suoran aluetalousvaikutuksen ohella muiden työnantajien rekrytointivaikeudet saattaisivat lisääntyä työpaikkavalikoiman kaventuessa (puolisotyöpaikat). Myös vaikutusmahdollisuudet kansalliseen politiikkaan heikkenisivät. Pääkaupunkiseudulla olevien valtion toimintojen ajoittain tapahtuva alueellistaminen kohdistuu lähes aina aluehallinnon keskuspaikkoihin. Etelä-Savo on vaarassa menettää tämän mahdollisuuden.

Valtionhallinnon mahdollinen supistuminen olisi alueelle myös imagotappio, sillä Etelä-Savo on ollut lähes 200 vuotta merkittävä aluehallinnon alue ja joidenkin toimintojen johtopaikka.

Seuraavassa on kuvattu ministeriöittäin Etelä-Savossa olevaa valtion organisaatioiden toimintaa:

5.1 Valtiovarainministeriö

5.1.1 Itä-Suomen Aluehallintovirasto

Suomessa on kuusi aluehallintovirastoaluetta, joista Itä-Suomi on yksi.

Toimialue: Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo

Johtopaikka on Mikkeli, jossa noin 50 työntekijää. Muut toimipaikat ovat Joensuu ja Kuopio.

5.1.2 Verohallinto

Savonlinnan toimipiste

5.2 Työ- ja elinkeinoministeriö TEM

ELY-keskuksia on 15, joista yhdeksän ylläpitää kaikkia kolmea vastuualuetta, neljä kahta vastuualuetta ja kaksi yhtä vastuualuetta. Etelä-Savo ylläpitää kahta vastuualuetta ja on väestöltään toiseksi pienin.

5.2.1 Etelä-Savon ELY-keskus, E-vastuualue

Toimialue: Etelä-Savo, Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osalta toimialue on Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Toimipaikka: Mikkeli, jossa 108 työntekijää.

Toimii rakennerrahasto-ohjelmien välittävänä toimielimenä ja tekee Itä-Suomessa ELY-keskusten näistä ohjelmista rahoitettavien hankkeiden rahoitus- ja maksatuspäätökset.

TE-hallinnon valtakunnallinen asiakaspalvelukeskus, 26 työntekijää.

5.2.2 Etelä-Savon Työ- ja elinkeinotoimisto

TE-toimistoja on 15 kappaletta. Etelä-Savon TE-toimiston toimialueen väestömäärä on toiseksi pienin.

Toimialueena on Etelä-Savo ja johtopaikkana Mikkeli. Muut toimipaikat ovat Pieksämäki ja Savonlinna 85 työntekijää.

5.2.3 Kehä-keskus

Tuottaa kehittämis- ja hallintopalveluja ELY-keskuksille ja TE-toimistoille

Toimialueena on koko Suomi ja johtopaikkana on Mikkeli. 10 työpaikkaa.

5.3 Liikenne- ja viestintäministeriö LVM

5.3.1 Pohjois-Savon ELY-keskus, L-vastuualue

Toimialue (L-vastuualue): Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo

Toimipaikat (L-vastuualue): Joensuu, Kuopio (johto) ja Mikkeli

Pohjois-Savon ELY-keskuksella on kolme vastuualuetta

5.4 Ympäristöministeriö YM

5.4.1 Etelä-Savon ELY-keskus, Y-vastuualue

Toimialue: Etelä-Savo

Toimipaikka: Mikkeli. Koordinoi Vuoksen vesistöalueen vesienhoidon ja saimaannorpan suojelun suunnittelua.

5.5 Maa- ja metsätalousministeriö MMM

5.5.1 Etelä-Savon ELY-keskus E-vastuualue, maaseutupalvelut-yksikkö

Toimipaikka: Mikkeli

Kalatalouspalvelujen hallinnointi on keskitetty Pohjois-Savon ELY-keskukseen

5.5.2 Luonnonvarakeskus (Helsinki)

Toimipaikat Etelä-Savossa: Enonkoski, Mikkeli ja Savonlinna

5.5.3 Suomen metsäkeskus (Lahti) Kaakkoinen palvelualue

Toimialue: Etelä-Savo ja Kaakkois-Suomi (Etelä-Karjala ja Kymenlaakso)

Johtopaikka: Mikkeli

Etelä-Savon metsäneuvosto edistää metsäsektoriin liittyvää alueellista yhteistyötä. Metsäneuvostoja on maassamme 14.

5.5.4 Suomen riistakeskus (Helsinki)

Etelä-Savon alue, toimipaikka Juvalla.

5.5.5 Maanmittauslaitos

Etelä-Savon toimistot Mikkeliissä ja Savonlinnassa

5.6 Puolustusministeriö PLM

Maakuntajako on perustana puolustusvoimien hallintorakenteen vastuualuejakoon.

5.6.1 Puolustusvoimat, Maavoimat, Karjalan prikaati (Kouvola)

Etelä-Savon aluetoimisto on Mikkeliissä.

Kuuluu Karjalan prikaatin organisaatioon, jonka toinen aluetoimisto on Kaakkois-Suomen aluetoimisto Kouvolassa.

5.6.2 Puolustusvoimat, Maavoimat, Maavoimien esikunta (Mikkeli)

Toimialueena on koko Suomi.

5.6.3 Puolustusvoimat, Logistiikkalaitos, 2.Logistiikkarykmentti (Turku), Talousvarikko (Hämeenlinna), Vaatetuskorjaamo (Mikkeli)

5.7 Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM

5.7.1 Taiteen Edistämiskeskus

Asiantuntijaelin Etelä-Savon Taidetoimikunta

5.8 Oikeusministeriö OM

5.8.1 Itä-Suomen hovioikeuden tuomiopiiri, Etelä-Savon kärjäoikeus

Toimialue: Etelä-Savo

Toimipaikat: Mikkelin kanslia ja Savonlinnan istuntopaikka

Hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Päijät-Hämeen kärjäoikeudet

5.8.2 Itä-Suomen hovioikeus

Toimialue: Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Kymenlaakso, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo

Toimipaikat: Kuopio ja Kouvola (istuntopaikka)

5.8.3 Etelä-Savon ulosottovirasto

Toimialue: Etelä-Savo

Toimipaikat: Mikkeli, Pieksämäki ja Savonlinna

5.8.4 Etelä-Savon oikeusaputoimisto

Toimialue: Etelä-Savo ja Varkaus

Toimipaikat: Mikkeli, Pieksämäki, Savonlinna ja Varkaus

Vastaanottoaikat: Hankasalmi, Heinävesi, Juva, Kangasniemi, Leppävirta, Mäntyharju, Puumala, Rantasalmi ja Sulkava

5.8.4 Itä-Suomen hallinto-oikeus, jonka istuntoaika on Kuopiossa

Toimialue: Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Kymenlaakso, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo

5.9 Sisäministeriö SM

5.9.1 SM Poliisiosasto

Itä-Suomen poliisilaitos, jonka pääpoliisiasema on Kuopiossa

Toimialue: Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo

15 poliisiasemaa, joista Etelä-Savossa Juvan, Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan poliisiasemat.

5.9.1 SM Pelastusosasto

Ei toimipaikkoja Etelä-Savossa. Mikkelin kaupunki/Etelä-Savon pelastuslaitos järjestää palvelut.

5.10 Sosiaali- ja terveysministeriö STM

Ei toimipaikkoja Etelä-Savossa. Kunnat ja kuntayhtymät järjestävät julkiset sosiaali- ja terveyspalvelut.

5.11 Kansaneläkelaitos

Itäinen vakuutuspiiri (Etelä-Savo, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo)

6 Osallisuusohjelma ja maakunnallisia yhdistyksiä

6.1 Osallisuusohjelma

Etelä-Savossa yhdistykset kanavoivat maakunnan eri osissa asuvien kansalaisten energiaa yhteiseksi hyväksi. ”Vaikuta -asukkaiden osallisuus Etelä-Savon voimavarana” -osallisuusohjelman tavoitteena on ottaa maakunnan asukkaat mukaan maakunnan kehittämisen voimavaraksi ja saada maakunnan asukkaiden äänet kuuluville.

Etelä-Savon maakuntaliitto tarjoaa toimintaedellytykset Etelä-Savon osallisuusohjelman toimeenpanoon. Esimerkkeinä maakunnan eri osien yhteistoiminnasta osallistamisessa ovat Etelä-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto Esa-Manu ja Etelä-Savon maakunnallinen järjestöneuvottelukunta. Etelä-Savon yhdistyksien aktiivit ovat innokkaasti mukana maakunnallisessa yhteistoiminnassa. ”Järjestöstrategia 2019 Etelä-Savo” on yhdistysten luoma strategia maakunnan ihmisten hyvinvoinnin ja osallisuuden tueksi.

Alueellinen Taikusydän-verkosto Taikuhyve on kulttuurihyvinvointitoimijoiden verkosto.

YhES

Maakuntahallituksen nimeämä maakunnallinen järjestöneuvottelukunta ”YhES -yhdistykset Etelä-Savossa”, on maakunnan alueella toimivien noin 3.000 yhdistyksen monialainen yhteistyöelin.

Järjestöneuvottelukunnan jäsenet edustavat eri alojen yhdistyksiä ja koko Etelä-Savon aluetta.

Järjestöneuvottelukunta tuo maakunnassa esille yhdistysten äänen ja näkökulman. Neuvottelukunta on osallistunut muun muassa maakuntastrategian päivitykseen.

6.2 Esimerkkejä maakunnallisista yhdistyksistä:

Harrasteyhdistyksiä:

Suomen Luonnonsuojeluliitto Etelä-Savon piiri, Etelä-Savon Liikunta ry, Etelä-Savon Yleisurheilu ry, Etelä-Savon Tiedeseura ry, Etelä-Savon Harrastajateatteriyhdistys ry, DeSavo ry -luovien alojen yhdistys Etelä-Savossa, Etelä-Savon Tanssiopiston kannatusyhdistys ry, Etelä-Savon vapaa-ajankalastapiiri ry, Etelä-Savon Noutajakoirayhdistys ry ja Etelä-Savon Maastoautoilijat ry

Sosiaali- ja terveysalan yhdistyksiä:

Etelä-Savon Kehitysvammaisten tukipiiri ry (seitsemän jäsenyhdistystä), Etelä-Savon Sosiaali- ja terveysturva ry, Etelä-Savon Sotaorvot ry, Etelä-Savon Sijaiskotiyhdistys ry, Etelä-Savon Perhehoitajat ry, Monikulttuurityö Mimosa ry, Etelä-Savon neuroyhdistys ry, Etelä-Savon luustoyhdistys ry ja Etelä-Savon Näkövammaiset ry

Maaseutuyhdistyksiä:

Järvi-Suomen kylät ry (toimialue Etelä-Savo), Etelä-Savon Mehiläishoitajat ry

Turvallisuusalan yhdistyksiä:

Etelä-Savon Pelastusalan Liitto ry ja Etelä-Savon Maanpuolustusyhdistys ry

Ammattiyhdistyksiä:

Sosiaalialan korkeakoulutetut Talentia Etelä-Savo ry, Etelä-Savon Jyty ry Etelä-Savon JHL ry Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliiton Etelä-Savon piiri ry, OAJ:n Etelä-Savon alueyhdistys ry, Tehyn Etelä-Savon soten ammattiosasto ja Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus STHL ry:n Etelä-Savon yhdistys ry

Ammattiryhmäyhdistyksiä:

Etelä-Savon Isännöitsijät ry, Etelä-Savon Kanttorit ry, Etelä-Savon Keittiömestarit ry, Etelä-Savon Psykologiyhdistys ry, Etelä-Savon Fysioterapeutit ry, Etelä-Savon rehtorit ry, Etelä-Savon Kätilöyhdistys ry ja Etelä-Savon Myynnin ja markkinoinnin ammattilaiset ry

Erittäin monen yhdistyksen tai valtakunnallisen organisaation aluejärjestön toimialue on Etelä-Savo. Resurssit vähentyisivät ja itsenäinen toiminta vaarantuisi, jos maakunta hajoaisi. Hyvin käynnistyneen osallisuusohjelman toteuttamiseen tulisi häiriöitä ja kansalaisyhteiskunnan vahvistuminen hidastuisi.

7 Kirkollinen toiminta

7.1 Evankelis-luterilaisen kirkko

Mikkelin hiippakunta, Etelä-Savon tuomiorovastikunta

Yksi yhdeksästä hiippakunnasta. 39 seurakuntaa. Heinäveden ja Joroisten seurakunnat kuuluvat Kuopion hiippakuntaan. Toimialueeseen kuuluvat Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen rovastikunnat. Savonlinnan rovastikunta lakkasi ja yhdistyi Etelä-Savon tuomiorovastikuntaan 1.1.2020.

Kirkolliskokous on 9.5.2019 päättänyt, että hiippakuntien rajat noudattavat maakuntarajoja. Mikäli Savonlinnan seutukunnan siirtyminen Pohjois-Savoon toteutuisi, velvoittaisi kirkolliskokouksen päätös kirkkohallitusta selvittämään hiippakuntarajojen muutosta. Kirkolliskokouksen päätösvallassa olisi harkita rovastikunnan ja samalla hiippakunnan rajoja Savonlinnan ja Sulkavan seurakuntien osalta.

7.2 Suomen ortodoksinen kirkko

Kuopio-Karjalan hiippakunta, Saimaan seurakunta

Toimialue: Etelä-Savo ja muita kuntia

Toimipaikat Etelä-Savossa: Mikkelin, Pieksämäki ja Savonlinna

Savonlinnan seudun mahdollinen irtautuminen Etelä-Savosta saattaisi muuttaa seurakunnan asemaa.

7.3 Diakonia-ammattikorkeakoulu Diak

Neljä kampusta, joista Pieksämäellä 375 opiskelijaa.

7.4 Kirkkopalvelut ry

Seurakuntaopisto, Pieksämäen kampus

8 Ylimaakunnallinen yhteistyö

Tässä alaluvussa on kuvattu Etelä-Savon tärkeimpiä liittymäpintoja lähialueen maakuntiin ja omaan NUTS2-suuralueeseen. Vuosien aikana on syntynyt yhdistelmä Etelä-Savon maakunnan omasta toiminnasta ja tiiviistä yhteistyöstä lähialueiden kanssa. Maakunnan elinvoimaan vaikuttavat organisaatiot pitävät nykyistä rakennetta toimivana; ydintehtävät ovat omassa päätösvallassa ja tarvittaessa voidaan liittoutua laajan alueen muiden maakuntien kanssa, kuten esimerkiksi kun vaikutetaan Euroopan unionin rakennerahastoista päättämiseen.

Jos vaihtoehto 1 toteutuisi, nykyistä selvästi pienempi Etelä-Savo kohtaisi väestön ja rahoituspohjan merkittävän supistumisen. Maakunta joutuisi sopeuttamaan julkisen sektorin toimintoja voimakkaasti. Pohdittavaksi saattaisi myös tulla yhteistyösuuntien uudelleenarviointi.

8.1 Etelä-Savo osana Kaakkois-Suomea

Tässä yhteydessä Kaakkois-Suomella tarkoitetaan vaalipiirin mukaista rajausta, jossa asuu yhteensä 439.545 asukasta (8 % Suomen asukasluvusta), joista Etelä-Savon osuus on noin 32 %. Merkittäviä aluehallinnon sijaintipaikkoja ovat Kotka, Kouvola, Lappeenranta ja Mikkeli.

Etelä-Savo kytkeytyy osaksi Kaakkois-Suomea seuraavilla tavoilla:

- Kaakkois-Suomen vaalipiiri
- Puolustusvoimat, maavoimat, Karjalan prikaati, Etelä-Savon aluetoimisto
- Suomen metsäkeskus, Kaakkois-Suomen palvelualue
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy Xamk
- Mikkelin hiippakunta
- Lake Saimaa ry/Saimaan matkailun yhteismarkkinointi
- Saimaa Geopark ry
- Kaakkois-Suomi – Venäjä CBC 2014-2020 ohjelma
- Metsä- ja puutalouden tuotanto ja logistiikka (Metsä-Fibre Oy, Stora-Enso Oyj ja UPM Kymmene Oyj)
- Vuoksen (Saimaa) ja Kymijoen (Mäntyharjun reitti) vesistöt

8.2 Etelä-Savo osana Itä-Suomea

Itä-Suomi on tässä yhteydessä hallinnollinen käsite, johon kuuluvat Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat. Näiden maakuntien asukasluku on yhteensä 545.846 (9,9 % Suomen asukasluvusta), josta Etelä-Savon osuus on noin 26 %. Aluerajaus perustuu vuosina 1997-2009 toimineeseen Itä-Suomen lääniin, jonka pääkaupunki oli Mikkeli. Merkittäviä aluehallinnon sijaintipaikkoja ovat Joensuu, Kuopio ja Mikkeli.

Etelä-Savo kytkeytyy osaksi Itä-Suomea seuraavilla tavoilla:

- Itä-Suomen poliisilaitos
- Pohjois-Savon ELY-keskus L-vastuualue
- Itä-Suomen maakunnat tekevät yhteistyötä muun muassa rakennerahasto-ohjelma-, ilmasto-, bioenergia-, ja liikennejärjestelmäasioissa sekä kansainvälisissä asioissa
- KYS-erityisvastuualue. Alueeseen kuuluu myös Keski-Suomi Itä-Suomen ulkopuolelta.
- Viitostie ja Vuoksen vesistö (Saimaa)

Etelä-Savon nykyistä laajempi kytkeytyminen aluehallinnon osalta osaksi Itä-Suomea saattaisi muuttaa

- edustakuntavaalien vaalipiirijakoa
- Evankelis-luterilaisen kirkon hiippakuntajakoa

8.3 Etelä-Savo osana sekä Itä-Suomea että Kaakkois-Suomea

Itä- ja Kaakkois-Suomen viidessä maakunnassa asuu yhteensä 843.529 asukasta (15 % Suomen asukasluvusta), joista Etelä-Savon osuus on noin 17 %. Merkittäviä aluehallinnon sijaintipaikkoja ovat Joensuu, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lappeenranta ja Mikkeli.

Etelä-Savo kytkeytyy samalla tavalla osaksi Itä-Suomea ja Kaakkois-Suomea seuraavilla tavoilla:

- Itä-Suomen hovioikeuspiiri
- Itä-Suomen hallinto-oikeus
- Savonrata, Saimaan syväväylä
- Vuoksen vesistö (Saimaa)
- Etelä-Savon maakuntaliitto mukana Itä-Suomen neuvottelukunnassa (Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo), joka on Itä-Suomen maakuntien yhteistyöelin. Neuvottelukunta edistää yhteisiä asioita sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

8.4 Etelä-Savo osana Itä- ja Pohjois-Suomea

Etelä-Savo kytkeytyy osaksi Itä- ja Pohjois-Suomea seuraavilla tavoilla:

- Euroopan unionin NUTS2-alue
- Rakennerahasto-alueen yhteinen alueellinen suunnitelma
- Etelä-Savon maakuntaliitto mukana Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnassa (Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Pohjois-Savo), joka on Itä- ja Pohjois-Suomen yhteistyöelin
- Yhteinen EU-toimisto Brysselissä

9 Etelä-Savon maakuntaliitto kuntien yhteistyöelimenä

9.1 Maakuntavaltuusto ja maakuntahallitus

Maakuntavaltuusto on ylin päättävä elin ja hyväksyy maakuntastrategian, maakuntaohjelman ja maakuntakaavan.

Maakuntavaltuustossa on 67 jäsentä, joista Mikkelin seutukunnasta 31 (46 %), Pieksämäen seutukunnasta 14 (21 %) ja Savonlinnan seutukunnasta 22 (33 %). Jokaisesta kunnasta on vähintään yksi edustaja ja Etelä-Savossa jokaisella seutukunnalla on vaikutusvaltaa maakuntavaltuustossa. Suurimmalla kunnalla, Mikkelillä, on 22 edustajaa (33 %).

Valtuutettujen osuuksilla mitattuna Savonlinnan seutukunnan vaikutusvalta Etelä-Savon maakuntavaltuustossa on yli kaksi kertaa suurempi kuin olisi Pohjois-Savon maakuntavaltuustossa.

Maakuntahallitus vastaa maakuntaliiton hallinnosta ja taloudenhoidosta. Siinä on 13 jäsentä, jotka edustavat laajasti eri kuntia. Puheenjohtaja on Savonlinnasta.

Maakuntahallitus on asettanut 21-jäsenisen maakunnan yhteistyöryhmän (MYR), joka ohjaa ja valvoo EU:n rakennerahasto-ohjelmien toteutumista Etelä-Savossa. Ryhmässä on edustus Etelä-Savon kunnilla, valtion alueviranomaisilla ja etujärjestöillä. Kunnilla on yhdeksän jäsentä ja varajäsentä, mikä tarjoaa kunnille hyvän vaikutusmahdollisuuden. Suuremman maakunnan yhteisryhmässä yksittäisen kunnan vaikutusmahdollisuus on vähäisempi.

Maakuntahallitus on perustanut Etelä-Savon ilmastyhmän, joka on laaja-alainen kuntien, alueviranomaisten, elinkeinojen edustajien ja järjestöjen muodostama ryhmä. Ryhmä edistää ja toteuttaa hallitusohjelman, ministeriöiden ilmasto-ohjelmien ja ilmastolain tavoitteita ja toimeenpanoa Etelä-Savon maakunnassa.

Lisäksi maakuntaliitolla on toimieliminään maakunnallinen nuorisovaltuusto ja Etelä-Savon järjestöneuvottelukunta.

9.2 Maakuntastrategia ja maakuntaohjelma

Etelä-Savon maakuntastrategia linjaa kehittämisen kärjet ja niille asetetut pitkän aikajänteen tavoitteet vuoteen 2030. Maakuntastrategian kärjet ovat metsä, ruoka ja vesi. Ne ovat elementit, joihin perustuviin luonnonvaroihin ja luontoarvoihin, yritystoimintaan ja erikoistuneeseen osaamiseen ja innovaatiotoimintaan aluetalouden kasvupotentiaali nojaa.

Maakuntaliitto on laajassa yhteistyössä jäsenkuntiensa ja yhteistyökumppaneidensa kanssa valmistellut maakuntastrategian, johon maakunnan toimijat ovat sitoutuneet. Maakuntastrategiaa päivitetään parhaillaan.

Maakuntaohjelmassa sovitaan nelivuotiskausittain maakuntastrategian linjausten toteuttamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja työnjaosta maakunnan kehittämisessä. Maakuntaohjelma on pohjana myös Euroopan unionin toimenpideohjelmien ja kansallisen aluekehittämisen erityisohjelmien toteuttamiselle.

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman laativat joka vuosi maakuntaliitto, kunnat, valtion aluehallintoviranomaiset ja muut yhteistyökumppanit yhdessä.

Nykyinen Etelä-Savon maakunta tarjoaa kaikille kolmelle seutukunnalle erinomaisen tilaisuuden edistää tärkeinä pitämiään hankkeita yhdessä omalla talousalueella toimivien valtion viranomaisten kanssa. Pitkäjänteisellä aluekehittämistyöllä on luotu mm. Savonlinnan Kuitulaboratorion ympärille merkittävää metsä- ja puuosaamisen keskittymä sekä kehitetty matkailun, kulttuurin ja vapaa-ajan toimintoja ja liiketoimintaedellytyksiä erityisesti Saimaan alueella. Pohjois-Savoon siirtyminen kiristäisi seudun kilpailutilannetta aluekehittämisvaroista, sillä Pohjois-Savon strategiassa korostuu maakuntakeskuksen vahvistaminen, ja siellä on jo ennestään kaksi vahvaa teollisuuskeskusta Varkaus ja Iisalmi. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Savonlinnan kampus on myös vaikea säilyttää suhteellista painoarvoaan. Itä-Suomen yliopiston ja Savonia-ammattikorkeakoulun vakiintuneen yhteistyön rinnalla se olisi ulkopuolelta johdetun amk:n neljäs pikkukampus. Matkailun kehittämisessä Pohjois-Savon strateginen ykköskohde on Tahko.

Jos vaihtoehto 1 toteutuu, vaikeutuu strategian toteuttaminen monen keskeisen toimijan poistuessa ja rahoituksen supistuessa. Joidenkin jo aiemmin rahoitettujen hankkeiden jatkuvuus voi vaarantua, jos intressi toiminnan kehittämiseen poistuu. Toisaalta voidaan arvioida, että supistuva Etelä-Savon maakunta voisi myös toteuttaa kompaktimpia, vaikuttavia ja kustannustehokkaita kehittämishankkeita.

9.3 Maakuntakaava ja liikennejärjestelmäsuunnitelma

Maakuntakaavan laatimisesta ja muusta maakunnan suunnittelusta huolehtii kuntayhtymä (maakunnan liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavan ohella tarkastellaan maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa maakunnan aluerakenteen ja saavutettavuuden kehittämistarpeita. Maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa täsmennetään ja tarkennetaan valtakunnallisia itäsuomalaisia liikennejärjestelmän tavoitteita ja nostetaan esiin maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisten liikennejärjestelmän kehittämisen tarpeita.

Koska Etelä-Savo muodostaa nykyisellään tarkoituksen mukaisen suunnittelukokonaisuuden, on maakuntakaavassa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa pystytty esittämään tasapainoisesti maakunnan eri osien alueidenkäytön kehittämiseen liittyviä kehittämistarpeita.

9.4 Rakennerahasto-ohjelma 2014-2020

Rahoittajaviranomaisia ovat ELY-keskukset ja maakuntaliitot. Maakuntaliitto toimii rahoittajana niissä EU:n rakenerahastojen kehittämishankkeissa, joita rahoitetaan osaksi Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR).

Etelä-Savoon on kohdennettu vuosina 2014-2020 101,2 miljoonaa euroa EU-rahaa ja 75,9 miljoonaa euroa valtion rahaa, yhteensä 177,1 miljoonaa euroa. Rahoittajista maakuntaliiton osuus on 56,2 miljoonaa euroa, ELY-keskuksen 116 miljoonaa euroa (EAKR sisältäen yritystuet, sekä Euroopan sosiaalirahasto ESR) ja Tekesin 4,9 miljoonaa euroa.

Savonlinnan seutukunta on saanut hyvin rahoituksia ja on hyötynyt vahvasta asemastaan Etelä-Savon maakunnassa. Seutujen hankerahoituksesta Mikkelin seutu on saanut 51 %, Pieksämäen seutu 6 % ja Savonlinnan seutu 43 %. Savonlinnan osuus on noin puolitoistakertainen väkilukuosuuteen verrattuna. Yksittäisistä rahoituksen saajista Mikkelissä ja Savonlinnassa toimiva Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy on ollut suurin.

EU-rahoitus asukasta kohden on Etelä-Savossa 94 euroa vuodessa ja vastaava luku Pohjois-Savossa 86 euroa. Vuoden 2021 asukasluvulla Etelä-Savo on saanut ohjelmakauden aikana noin 7,5 miljoonaa euroa enemmän kuin olisi saanut Pohjois-Savon tason mukaan laskettuna.

9.5 EU:n ulkorajayhteistyö

Kaakkois-Suomi - Venäjä CBC -ohjelma 2014-2020

Ohjelman hallintoviranomaisena toimii Etelä-Karjalan liitto. Kokonaisrahoitus on 72 miljoonaa euroa. Ydinalueeseen kuuluvat Suomen puolella Etelä-Karjala, Etelä-Savo ja Kymenlaakso ja Venäjällä Pietari ja Leningradin alue. Liitännäisalueita ovat Suomesta Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo, Päijät-Häme ja Uusimaa. Ainoastaan ydinalueen toimija voi olla hankkeen vetovastuussa. Vuosien 2021-2027 ohjelman valmistelu on käynnissä. Maakuntarajan muutos johtaisi todennäköisesti keskusteluun Kaakkois-Suomi – Pietari ohjelma-alueen rajamuutoksista. Savonlinnalle tärkeän Parikkalan kansainvälisen rajanylityspaikan avaamista voi edistää ohjelman kautta, sillä hankkeilla voidaan kehittää raja-alueiden liikenneväyliä ja raja-asemien infrastruktuuria.

10 Johtopäätöksiä

Toimivaa ja yrittäjähenkistä Etelä-Savon maakuntaa ei tarvitse eikä kannata hajottaa sairaalakysymyksen takia. Etelä-Savossa on yritystoimintaa ja osaamista, jolla on merkitystä koko Suomen kansantaloudelle. Maakunta palvelee myös suurta joukkoa muualla maassa vakituisesti asuvia, joille Saimaan alue on paikka etätyölle ja virkistykselle. Vaihtoehdon 1:n toteuttaminen aiheuttaisi Etelä-Savon asukkaille, yrityksille, järjestöille ja julkisyhteisöille laajalla rintamalla vakavia ongelmia.

On tärkeää, että maakunnan vastuullisilla toimijoilla on edellytykset jatkaa ja edelleen tehostaa työtä yritysten toimintaympäristön ja asukkaiden elinympäristön parantamisessa. Kahden vaihtoehtoisen maakuntarajauksen esillä pitäminen on vaikuttanut haitallisesti tulevaisuuden suunnitteluun. Toisaalta se on kannustanut eteläsavolaisia arvioimaan Etelä-Savon maakunnan toimintakykyä ja hyötyjä. Johtopäätös on selvä: maakunnalliset toimijat ja pääosa yksittäisistä kansalaisista kokee, että Etelä-Savo on parhaimmillaan nykyisen kokoisena ketteränä maakuntana.

Nykyinen maakunta on pystynyt voimia yhdistämällä pitämään aluetalouden hallinnassa, Suomen suurimpiin kuuluvista haasteista huolimatta. Savonlinnan seutu on ollut välttämätön osa tätä yhteistyötä ja toisaalta Savonlinnan seudulle nykyinen Etelä-Savo on ollut hyödyllinen ja tuloksia tuottava yhteistoiminta-alue. Suomen ja Etelä-Savon kannalta paras ratkaisu on vaihtoehdon 2:n mukaisesti tukea nykyisen Etelä-Savon kolmen seutukunnan asukkaiden ja heidän yhteisöjensä omaehtoista ponnistelua maakunnan elinvoiman säilyttämisessä. Luontaisen talousalueen pitkäjänteinen kehittäminen on tärkeämpää kuin sinänsä tärkeiden sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden työnjaon akuutti ratkaisu.

Sotemaakuntaudistuksen Etelä-Savo koskeva maakuntajako -vaihtoehto 1 tulee hylätä. Savonlinnan sairaalan rooli ja työnjako muiden sairaaloiden kanssa on sovittava sotemaakuntaudistuksesta erillisenä asiakohtana. Maakuntarajojen muuttaminen ei ole väline tämän asian ratkaisuun.

Vaihtoehto 2:n mukainen Etelä-Savon maakuntarajaus antaa parhaat edellytykset myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämiseksi kansallisten tavoitteiden mukaisiksi. Järjestämisen integrointi ja perustason palveluiden vahvistaminen perustuisi olosuhteiltaan samankaltaiseen ja maantieteellisesti tarkoituksenmukaiseen alueeseen.